

Anterior pur, politicher e canzlist ed ussa da veser pli regularmein sin la tribuna da teater: Bistgaun Capaul da Lumbrein.

FOTO DANIELA DERUNGS

«Il teater professiunal ha caztgau»

Ils 12 da settember 2025 ha il toc «Bab, siu archiv ed jeu» dad Asa Hendry premiera el Globe dil Lyceum Alpinum a Zuoz. Alla inscenaziun che ha retschiert il Premi Travers Zuoz 2024 separticipescha Bistgaun Capaul da Lumbrein, e quei sco actur laic en ina gruppa da teatristas e teatrists professiunals.

ANDREAS CADONAU/FMR

«La politica ei era teater.» Quei gi *Bistgaun Capaul* da Lumbrein che ha representau la Lumnezia duront biars onns el Cussegl grond. Da quei temps sa igl anteriur deputau risdar beinenqual reminiscenza. Uss ha Bistgaun Capaul denton midau tribuna. Igl onn vargau eis el seprentaus cun l'Uniuin da teater Cuschnaus el toc «Plaid-clav Figaro». Per mun-conza dad in giugadur pli vegl eis el semess els stadals, sco quei che Bistgaun Capaul ha tradiu. Dil tuttafatg nova ei la preschientscha sin la tribuna denton buca stada igl onn vargau a Degen: «Jeu sun gia pli baul seprentaus sin la tribuna da teater.» Denter auter ha el giugau el «Cavalè dalla Greina» digl onn 2009 ni ei separticipaus alla presentaziun dalla «Passiun» igl onn 2003.

Plascher da giugar

Sto esser che la tribuna ha fatg gust al pur pensiunau. Vesper Bistgaun Capaul sin tribuna san ins puspei il settember proxim el toc «Bab, siu archiv ed jeu», in toc dad *Asa Hendry* che ha gudignau il Premi Travers Zuoz 2024. Il toc vegn inscenaus dalla reschissura *Rebekka Bangerter* cun *Lorenzo Polin* e *Lorin Könz* ellas ulteriuras rollas. La premiera dil teater els treis idioms puter, vallader e sursilvan ei ils 12 da settember 2025 a Zuoz el Lyceum Alpinum.

Per l'inscenaziun da quei toc ei la reschissura sedrizzada alla Uniun da teater Cuschnaus cun la damonda per in giugadur da teater pli passau. Il gust tier ils giugadurs che fussen vegni en damonda da suprender la rolla para buca dad esser staus gronds. Bistgaun Capaul ei la finala staus prompts da sorprender la rolla suenter in discuors pli liung cun la reschissura. «Jeu fetsch quei sco representant dalla Uniun da teater Cuschnaus.» Surpriu la rolla ha el era empau per marveglias, sco quei ch'il Lumnezian tradescha alla FMR. «Ei ha propi caztgau mei da veser co la gliעד dil teater professiunal lavura.»

Bia profis cun dus laics

In'egliada silla gliesta dallas personas involvadas ella inscenaziun da «Bab, siu archiv ed jeu» tradescha dabia davart la professiunalitad da tuttas involvadas e tuts involvai. La reschissura Rebekka Bangerter, il responsabel per la musica *Dominic Röthlisberger*, *Lukas Sander* che sefatschenta cun glisch e tribuna, *Franca Manz* che procura per il costumes e l'assistenza da reschia *Riika Lässer* han tuttas e tuts ina scolaziun professiunala e dabia experienza en lur dome-na. Lorenzo Polin ei giugadur da professiun e sulet Lorin Könz che ha gia giugau teater el Ly-

«Duront las provas vegn discutau dabia davart il text, gie schizun singulas construcziuns pon caschunar discussiuns.»

Bistgaun Capaul, actur laic

Per il toc «Bab, siu archiv ed jeu» ha Asa Hendry retschiert il Premi Travers. FOTO MAD

ceum Alpinum e Bistgaun Capaul ein laics. Bistgaun Capaul ha gia fatg persenn ch'il vent tila empau auter ella scena da teater professiunala. «Duront las provas vegn discutau dabia davart il text, gie schizun singulas construcziuns pon caschunar discussiuns.»

Igl actur da Lumbrein tradescha da haver insumma negin problem cun emprender text. El ei denton disaus ch'il text ei pli u meins enconuschents all'entschatta dallas provas e ch'ei dat mo mudestas adattaziuns el teater laic. «Duront las provas da «Bab, siu archiv ed jeu» vegn continuadamein midau enzatgei vid il text.» Bistgaun Capaul ha stuiu far attent la reschissura da forsa buca saver zavrar tuttas variantas enaquella ch'ei ha num da seprentar sin tribuna l'entschatta settember. El ha arcunau la novissima varianta dil text plidau ch'el sa tedlar via ils uregliers. «Quei ei la megliera metoda d'emprender.»

Provas intensivas

Proximamein entscheivan las provas finalas e quellas ein dètg intensivas: duront duas jamnas mintga gi sin tribuna e quei dalla damaun entochen la sera tard. Ed aunc enzatgei ei niev per Bistgaun Capaul. «Jeu hai duront mia entira veta aunc mai retschiert ina gascha per far teater.» Cuort avon la premiera dils 12 da settember 2025 contonscha il lumnezian siu 75avel onn da naschientscha.

Tenor las indicaziuns dalla Uniun Travers sefatschenta l'inscenaziun «Bab, siu archiv ed jeu» cun ils traumas caschunai dalla violenza che biars affons han pitui sin las alps grischunas. Traumas surdai dad ina generaziun a l'autra. «La historia ei fermamein colligiada cun la cuntrada e cun quescher», san ins leger ella descripziun. Bistgaun Capaul tschontscha dad ina inscenaziun moderna. «Igl ei buc ina historia sco nus enconuschin sin nossas tribunas popularas, ei settracta plitost da singuls maletgs.» Igl actur lumnezian ei sez spannegiaus sin quei che vegn la finala sin tribuna ed era sin la reacziun dil publicum. E sch'el havess da haver liunguriala el decuors dallas provas ha el aunc in'autra basa da discutir, per exempel cun il giugadur Lorenzo Polin. Lez ha suenter sia scolaziun d'actur empriu da pur.

La premiera da «Bab, siu archiv ed jeu» ei da veser ils 12.09.2025, allas 19:00 a Zuoz. Ulteriuras presentaziuns, sonda ils 13.09.2025 allas 17.00 e dumengia ils 15.9.2025 allas 13.00 medemamein a Zuoz. Ina ulteriura presentaziun ei planisada a Cuera ella Postremise a caschun dils dis da litteratura. Entradas via la pagina Uniun Travers.

SUMVITG

Sentupada allas Tibadas

Era uonn, ils 14 d'uost 2025, la sera avon Nossadunna d'uost, organisescha il Museum Regional Surselva (MRS), las Tibadas sco avertura dil firau. L'occurrentza dallas «Tibadas» ei mintg'onn, dapi 2013, en in auter liug dalla Surselva. Uonn ei quei a Sumvitg. Igl ei la sentupada dallas tibas cuortas da signal dalla Surselva. Las Tibadas d'uonn ein cumbinadas cun ina staffetta ed in concert communabel sin Plaz Cadruvi a Sumvitg. Sco quei ch'il MRS communichescha, dat ei ina inscenaziun da tibas sut la direcziun da *Heinz Girschwiler*, lu suonda igl Ave-Maria dil signun. Ulteriuras gruppas coopereschon cun instruments e canzuns dalla fumeglia d'alp. Ina dallas gruppas che seprenta ei l'Uniun da platias Muraun, vinavon ulteriurs sunatibas dalla regiun. L'occurrentza publica ei gievgia, ils 14 d'uost 2025, allas 19.00, a Sumvitg sil Plaz Cadruvi. (fmr/abc)

Impressiun dallas Tibadas digl onn vargau a Cuort/Meierhof. FOTO AUGUSTIN BEELI

SUMVITG

In bien εμπrem onn per l'ovra hidraulica a Cumpadials

Dapi il december 2023 ei l'ovra hidraulica a Cumpadials en funcziun. Igl εμπrem onn da menaschi ha ella funcziunau senza incaps. Sco la vischnaunca da Sumvitg scriva el rapport annual 2024 han las fontaunas a Murtès purtau in grond quantum d'aua duront igl entir onn 2024. L'ovra ha produciu rodund 940 000 uras kilowatt. Quei corrispunda al consum annual d'energia da circa 150 casas d'ina famiglia. Las entradas ord la vendita dall'energia alla Repower SA muntan 74 702 francs pigl onn 2024. (fmr/hh)

Ils indrezs technics dall'ovra hidraulica a Cumpadials. FOTO HANS HUONDER

VIGNOGN

La Societad Svizra per l'Energia Solara envida al di dil sulegl a Vignogn. FOTO MAD

Sonda ei di dil sulegl

La Societad Svizra per l'Energia Solara organisescha a Vignogn in'informaziun sur d'in baghetg che producescha bia e drova fetg pauc'energia. Ils proprietaris han dau gronda peisa da planisar e construir in baghetg che ha duvrau fetg paucas resursas sco betun ni metal. Il sistem solar producescha ina gronda part dall'energia che vegn duvrada. En quei connex setschentan secapescha in tschuppel damondas, per exempel: Con ditg tegnan las battarias? Eis ei pusseivel da cargar las battarias d'in auto electric cun enzacons panels solars sil tetg? Con grev ni lev eis ei d'optimar igl indrez che regulescha la batteria, l'energia che vegn duvrada en casa e la pompa da calira? Sco la societad scriva en ina comunicaziun als mieds massa, ein tuttas e tuts che han marveglias sillas rispostas envidai al di dil sulegl a Vignogn. Quel ha liug sonda, ils 16 d'uost 2025 allas 13.30 ella Casa Sentupada. Suenter l'introducziun dat ei ina viseta guidata entras ils proprietaris ella casa 148A. Per motivs organisatoris ei in'annunzia necessaria per telefon 079 699 89 90. (cdm/fmr)